

Aan De woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

Datum 20 mei 2026
Betreft Wijziging van de Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders asielbeleid,

VluchtelingenWerk Nederland geeft u graag de volgende punten mee, ten behoeve van de plenaire behandeling van de wijziging van de Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring in de Tweede Kamer op donderdag 21 mei.

Verruiming van de mogelijkheden tot ongewenstverklaring

In reactie op dit voorstel benadrukken wij dat de Unierechtelijke waarborgen die gelden binnen het terugkeerrecht de nationaalrechtelijke ongewenstverklaring overstijgen. Wanneer een ongewenstverklaring in de praktijk dezelfde functie en rechtsgevolgen krijgt als een inreisverbod blijven de voorwaarden binnen de Terugkeerrichtlijn van toepassing, inclusief het Unierechtelijke openbare-ordecriterium.

Uit de toelichting bij de [nota van wijziging](#) lijkt te volgen dat afstand wordt genomen van de Unierechtelijke jurisprudentie over het openbare orde-criterium bij inreisverboden (p. 6). Daarmee dreigt een situatie te ontstaan waarin een nationale ongewenstverklaring kan worden opgelegd in gevallen waarin niet wordt voldaan aan de zwaardere Unierechtelijke openbare-ordecriterium. Deze geldt volgens jurisprudentie van het Hof van Justitie voor inreisverboden op grond van de Terugkeerrichtlijn. Dit creëert het risico dat het openbare orde-begrip te ruim wordt ingevuld, waardoor ook lichtere vergrijpen kunnen leiden tot ingrijpende gevolgen. We noemen bijvoorbeeld strafrechtelijke vervolging, verlies van rechtmatig verblijf bij opvolgende procedures en gevolgen voor eventuele naturalisatie. VluchtelingenWerk verwijst in dit verband naar de nadere analyse op pagina 6 en 7 van deze reactie: [bijlage bij reactie van VluchtelingenWerk Nederland op de Asielnoodmaatregelenwet](#).

Daarnaast heeft het Hof van Justitie recent in het HvJEU-arrest Tadmur (C-202/25) bevestigd dat lidstaten alleen via nationale maatregelen buiten het geharmoniseerde terugkeerstelsel om alsnog vertrekverplichtingen of vergelijkbare rechtsgevolgen mogen creëren als het Unierecht hiervoor ruimte biedt. Het voorstel roept daarom ernstige vragen op over de verenigbaarheid met het Unierecht, nu onvoldoende wordt gemotiveerd waarom een nationale ongewenstverklaring aan lichtere nationale openbare-ordecriteria zou mogen worden gekoppeld.

In de wijziging van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring zijn daarnaast ook amendementen nr. 52 en nr. 47 uit de behandeling van de Asielnoodmaatregelenwet overgenomen. Hierdoor kan een ongewenstverklaring sneller worden opgelegd en wordt de maximumgevangenisstraf voor overtreding ervan verhoogd. Dit zal naar verwachting leiden tot meer strafrechtelijke procedures, meer detentie en dus extra druk op de reeds beperkte detentiecapaciteit. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) wijst in de '[Uitvoeringstoets uitbreiding ongewenstverklaring](#)' op de aanzienlijke gevolgen voor de detentiecapaciteit en daarmee de onuitvoerbaarheid van het voorstel. Het voorstel betekent ketenbreed een werklasterzwaring, terwijl er grote twijfels zijn over de mate waarin hierdoor meer

terugkeer wordt gerealiseerd - en daarmee over de effectiviteit van de maatregel - zo blijkt uit de uitvoeringstoets. Bestaande Unierechtelijke instrumenten, waaronder het inreisverbod op grond van de Terugkeerrichtlijn, bieden bovendien nu al mogelijkheden om op te treden tegen overlastgevende personen zonder rechtmatig verblijf.

In dit licht vraagt VluchtelingenWerk aandacht voor de bredere benadering van overlastgevend gedrag. Het politieke debat dreigt sterk te focussen op sanctionering en uitsluiting, terwijl duurzame oplossingen juist vragen om investeringen in preventie, begeleiding en een zorgvuldig functionerend opvang- en terugkeersysteem. Slechts een beperkte groep asielzoekers is betrokken bij overlastincidenten, en een nog kleinere groep wordt verdacht van strafbare feiten. De kwaliteit en stabiliteit van de opvang, tijdige procedures, en passende begeleiding spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van overlast. Ook in het terugkeerproces zijn goede begeleiding, samenwerking binnen de keten en perspectiefgerichte ondersteuning essentieel om langdurig verblijf zonder perspectief te voorkomen. Een verdere nadruk op strafbaarstelling, detentie en uitsluiting werkt contraproductief en legt bovendien extra druk op uitvoeringsorganisaties en detentiecapaciteit.

Amendement afschaffen rechterlijke dwangsom

Na het verwerpen van de Asielnoodmaatregelenwet op 21 april jl. is nu bij voorliggend wetsvoorstel opnieuw een amendement ingediend om de rechterlijke dwangsom in het asielrecht af te schaffen.

VluchtelingenWerk acht het amendement zoals het voorligt onrechtmatig. In november 2022 heeft de Raad van State geoordeeld dat het afschaffen van de rechterlijke dwangsom in strijd is met het Unierecht (ECLI:NL:RVS:2022:3353). Dit omdat er geen alternatieve methodes zijn voor asielzoekers om hun rechten te effectueren als er niet op tijd op hun aanvraag wordt beslist. Zie ook onze recente brief hierover aan de Eerste Kamer.

De parallel die de ondertekenaars trekken met het arrest van het Hof van Justitie van december 2024 gaat niet op (ECLI:EU:C:2024:1038). In die zaak ging het om een situatie waarin Nederland verder ging dan het Unierecht voorschrijft bij het verlenen van tijdelijke bescherming. Bij de rechterlijke dwangsom gaat het niet om een gunstiger bepaling, maar om het behoud van een effectief rechtsmiddel.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat, voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland